

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

**Ministerie van
Infrastructuur en
Waterstaat**

Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

T 070-456 0000
F 070-456 1111

Ons kenmerk
IENW/BSK-2023/293970

Uw kenmerk
Kamerstuk 30175, nr. 448

Datum 25 oktober 2023
Betreft Schriftelijk overleg houtstook

Geachte voorzitter,

Met deze brief beantwoord ik de vragen van verschillende fracties binnen de commissie voor Infrastructuur en Waterstaat over de verzamelbrief Luchtkwaliteit (Kamerstuk 30175, nr. 448) zoals schriftelijk gesteld op 28 september 2023.

Vraag 1 (VVD-fractie)

Slechts 107 Nederlandse gemeenten nemen deel in SLA. Waarom nemen de overige gemeenten niet deel? Wat heeft de Staatssecretaris gedaan om het aantal deelnemende gemeenten te doen stijgen? Kan de Staatssecretaris aangegeven of de luchtkwaliteit beter is in gemeenten die deelnemen aan het SLA?

Antwoord 1

Op dit moment nemen naast het Rijk en de 12 provincies bijna 100 gemeenten deel aan het Schone Lucht Akkoord (SLA). Hoewel het hierbij gaat om ongeveer een derde van Nederlandse gemeenten, vertegenwoordigen deze meer dan de helft van de inwoners in Nederland.

Gemeenten geven verschillende redenen waarom ze (nog) niet willen deelnemen aan het Schone Lucht Akkoord. Bij kleinere gemeenten is vaak een gebrek aan capaciteit en geld de uitdaging. Daarbij beschouwen deze gemeenten luchtkwaliteit vaak niet als een groot probleem. Dat kan zijn omdat de luchtkwaliteit daadwerkelijk beter is dan in andere gemeenten, maar het kan ook zijn dat andere thema's belangrijker zijn in desbetreffende gemeente.

De afgelopen jaren hebben mijn voorgangers en ik een aantal stappen genomen om nieuwe gemeenten te betrekken bij het Schone Lucht Akkoord. Mijn ministerie heeft brieven aan alle gemeenten gestuurd om hen uit te leggen wat het Akkoord voor hun gemeente kan betekenen. Dit is meerdere keren gedaan. Zo is er bijvoorbeeld na de laatste gemeenteraadsverkiezingen een brief aan alle colleges van B&W gestuurd om hen aan te moedigen om deel te nemen aan het Akkoord. Verder neemt mijn ministerie deel aan bestuurlijke bijeenkomsten van provincies en gemeenten om het Akkoord toe te lichten en gemeenten aan te moedigen om deel te nemen. Daarnaast organiseert het programmabureau bij bijeenkomsten van het Schone Lucht Akkoord ook een deelsessie voor gemeenten die nog niet deelnemen aan het Akkoord. Zij worden hiervoor gericht uitgenodigd en worden in

de deelsessie geïnformeerd over het Akkoord en krijgen de ruimte om al hun vragen te stellen. Mede door deze inzet is het aantal deelnemende gemeenten sinds de ondertekening drie jaar geleden bijna verdriedubbeld van 35 naar 98 gemeenten en zijn verschillende gemeenten nog in het proces om te gaan deelnemen. De komende periode bekijkt het programmabureau hoe niet-deelnemende gemeenten alsnog kunnen worden betrokken.

**Ministerie van
Infrastructuur en
Waterstaat**

Ons kenmerk
IENW/BSK-2023/293970

De luchtkwaliteit in een gebied wordt bepaald door verschillende factoren, zoals de emissies van industrie, landbouw of mobiliteit. De deelnemende gemeenten zijn met name gelegen in relatief dichtbevolkte gebieden en/of gelegen in gebieden met relatief veel mobiliteit, houtstook, industrie of landbouw. Hierdoor is de luchtkwaliteit over het algemeen slechter in de aan het SLA deelnemende gemeenten ten opzichte van gemeenten die niet deelnemen.

Tegelijkertijd, kijk ik, naar aanleiding van het rapport *Industrie en Omwonenden* van de Onderzoeksraad voor Veiligheid of het Schone Lucht Akkoord ook een meer verplichtend karakter kan krijgen¹. Ik kom hierop terug bij de nieuwe uitvoeringsagenda Schone Lucht Akkoord 2024-2030.

Vraag 2

Twintig procent van de maatregelen van het SLA zijn in uitvoering. Kan de Staatssecretaris aangeven of dat voldoende is en kan zij daarmee bij haar beleidsuitgangspunt blijven dat uitvoering van de bestaande maatregelen voldoende is om aan de luchtkwaliteitsnormen voor 2030 te voldoen?

Antwoord 2

De voortgangsmeting van het RIVM toetst of wij op koers liggen om de doelen van het Schone Lucht Akkoord te halen. In die metingen houdt het RIVM rekening met de huidige stand van uitvoering van de maatregelen. Verschillende maatregelen zijn nog niet in uitvoering, maar zullen tussen nu en 2030 wel worden uitgevoerd. RIVM neemt het effect daarvan mee in de prognoses voor 2030. Juist omdat het RIVM hier rekening mee houdt, geeft de stand van zaken met betrekking tot de implementatie van maatregelen mij op dit moment geen aanleiding om te twijfelen aan de haalbaarheid van de SLA doelen. Wel blijft het belangrijk dat alle voorgenomen maatregelen daadwerkelijk worden uitgevoerd. Ik zet me er daarom voor in om de SLA-partijen aan te moedigen om alle voorgenomen maatregelen daadwerkelijk uit te voeren zodat we onze gezamenlijke doelstelling voor 2030 halen. Het uitvoeren van maatregelen komt steeds aan bod bij sessies met Schone Lucht Akkoord deelnemers. Ook treedt de stuurgroep van het SLA strenger op tegen deelnemende partijen die bijvoorbeeld geen uitvoeringsplan opstellen.

Vraag 3

*Hoe verhoudt de 25% inwoners die regelmatig tot vaak overlast ondervinden door houtstook zich tot het RIVM-rapport *Beleving Woonomgeving* waarin staat dat 5% hinder ondervindt als gevolg van haarden en allesbranders?*

Antwoord 3

Het verschil in de percentages tussen de twee onderzoeken komt doordat de vraagstelling in beide onderzoeken verschillend was. In het onderzoek *Beleving Woonomgeving*, RIVM Rapport 2022-0083, is gevraagd naar geuroverlast van

¹ Kamerstuk, 28089 nr. 267

open haard en allesbrander en gaat het om 'ernstige geurhinder'. In de flitspeiling² is gevraagd of mensen 'overlast door houtstook' ervaren. Dat is een bredere vraag: overlast kan, naast geur, bijvoorbeeld ook betrekking hebben op gezondheidsklachten of het moeten sluiten van ramen en deuren om minder overlast te ervaren.

Ministerie van
Infrastructuur en
Waterstaat

Ons kenmerk
IENW/BSK-2023/293970

Vraag 4

De kachelbranche is ook zelf aan de slag namelijk met het inzetten van het eco-design-certificaat voor bestaande kachels. Wat is het standpunt van de staatssecretaris op dit punt en waarom lijkt daar verder geen invulling aan gegeven te worden.

Antwoord 4

Ik vind het positief dat de kachelbranche zelf aan de slag is met het inzetten van het eco-design-certificaat voor bestaande kachels. Iedere vermindering van emissies van houtstook is welkom. Voor de luchtkwaliteit betekent het gebruik van eco-design kachels een verbetering ten opzichte van open haarden en oude kachels. Bij een goede manier van stoken en bij gelijkblijvend gebruik horen deze kachels de lucht minder te vervuilen dan open haarden en oude kachels. Wel is het zo dat, zoals het RIVM en het Longfonds ook aangeven, schoon stoken niet bestaat. Ook deze kachels stoten vervuilende stoffen uit. Daarnaast zijn er aanwijzingen dat eco-design kachels meer ultrafijnstof uitstoten. Hier wordt nog onderzoek naar gedaan. Daarom zet ik vooralsnog in op vrijwillig minder stoken, met name bij ongunstige weersomstandigheden, omdat niet of minder stoken zeker leidt tot minder luchtvervuiling en minder overlast.

Vraag 5

Kunt u alsnog in overleg gaan met Duitse en Belgische vergunningverleners om te duiden hoeveel fijnstof van welke bron afkomstig Nederland binnenkomt.

Antwoord 5

Landen rapporteren jaarlijks hun sectorale emissies aan de EU, inclusief de ruimtelijke verdeling ervan. Met behulp van verspreidingsmodellen wordt vervolgens de grensoverschrijdende luchtvervuiling bepaald. Op regelmatige basis brengt de Europese Commissie de zogenaamde Clean Air Outlook uit. Hierin wordt op basis van Europa-brede modelstudies beschreven hoe het staat met het terugdringen van emissies van luchtvervuilende stoffen en wat de effecten zijn op de luchtkwaliteit, gezondheid, ecosystemen en kosten en baten. RIVM werkt ook mee aan deze modelstudies. De modelresultaten, zoals beschreven in een rapport van het in Oostenrijk gevestigde International Institute for Applied Systems Analysis (IIASA), laat goed zien wat de bronnen zijn van luchtvervuiling, inclusief die van fijnstof, die mensen in verschillende lidstaten inademen.

Uit deze studies blijkt dat in Nederland ongeveer 40% van de achtergrond-concentratie van fijnstof (fractie PM_{2,5}) afkomstig is uit binnenlandse bronnen, 20% komt uit België en Duitsland, 10% uit andere EU-landen en 30% komt van buiten de EU (o.a. VK) en van natuurlijke bronnen. Meer dan de helft van het fijnstof bestaat uit ammoniumzouten, die in de lucht gevormd worden uit met name ammoniak en stikstofoxiden. Bij de vorming van dit **secundair** fijnstof spelen emissies uit landbouw en verkeer een dominante rol.

² Zie de bijlage "Stoken van hout" bij de Verzamelbrief Luchtkwaliteit van 28 juni 2023 - [Stoken van hout | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

Uit vergelijkbare modelstudies van het Europese Monitoring en Evaluatie Programma (EMEP) blijkt dat Nederland netto exporteur van fijnstof is. Nederland exporteert ongeveer drie keer zoveel ammoniak en stikstofoxiden (waaruit secundair fijnstof ontstaat) dan het importeert.³

Uit dezelfde studie blijkt ook dat van het **primaire** fijnstof (uit onder meer houtstook, industrie en verkeer) bijna de helft uit Nederland komt, 15% uit België, 14% uit Duitsland, 10% uit Frankrijk en 5% uit het VK. Zeescheepvaart draagt 4% bij.

Vraag 6 (D66)

Klopt het dat de doelen op het gebied van luchtkwaliteit in 2030 en 2050 niet gehaald kunnen worden als houtstook als bron van veel fijnstof en paks niet wordt teruggedrongen?

Antwoord 6

De doelen van het Schone Lucht Akkoord van 2030 kunnen waarschijnlijk wel gehaald worden als er nog hout gestookt wordt door particulieren omdat andere sectoren hun fijnstofemissies verder terugbrengen voor 2030. Als we de WHO-advieswaarden voor luchtkwaliteit van 2021 zouden willen behalen in 2030 geven zowel het RIVM als PBL aan dat particuliere houtstook volledig verboden zou moeten worden. De doelstelling van zero pollution in 2050 is op dit moment ook niet haalbaar als er hout gestookt wordt. Met betrekking tot PAK's wordt op dit moment 70% van de concentratie van benzo(a)pyreen in de lucht veroorzaakt door particuliere houtstook. In het Europese luchtbeleid is Benzo(a)pyreen opgenomen als een markerstof voor het mengsel van kankerverwekkende PAK's in de lucht. De concentratie benzo(a)pyreen neemt af wanneer er minder of geen hout wordt gestookt.

Vraag 7

Is de staatssecretaris het met deze leden eens dat bestaande toestellen die niet voldoen aan ecodesign zo snel mogelijk moeten worden uitgefaseerd? Is de staatssecretaris bereid op een vergelijkbaar programma (i.e. stapsgewijs oude toestellen vervangen door nieuwe toestellen die voldoen aan ecodesign) op te zetten voor het stapsgewijs uitfaseren van haarden en kachels die niet voldoen aan de ecodesign-richtlijnen? Is de staatssecretaris bereid om om een programma op te zetten voor het stapsgewijs uitfaseren van haarden en kachels die niet voldoen aan de ecodesign-richtlijnen? Is de staatssecretaris er voor om, in lijn met de wens van de sector, regelmatig onderhoud aan toestellen verplicht te stellen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 7

Om de luchtkwaliteit te verbeteren zou het goed zijn als zo min mogelijk hout gestookt wordt. Alle kachels stoten immers vervuilende stoffen uit, ook ecodesignkachels. Andere landen zijn ons voorgedaan in het vervangen van oude kachels door ecodesign kachels. De luchtkwaliteit lijkt in deze landen voornamelijk niet te verbeteren door deze vervangingen. Het Duitse Umwelt Bundes Amt geeft

³ https://emep.int/publ/reports/2023/Country_Reports/report_NL.pdf

inmiddels actief aan dat houtstook niet wordt aanbevolen vanwege de schadelijkheid voor de gezondheid, bossen en het klimaat⁴ en wil warmtepompen stimuleren ter vervanging van houtkachels. Voor mij is dat op dit moment reden om hier niet op in te zetten. Wel vind ik het positief dat de kachelbranche zelf aan de slag is met ecodesign en met regelmatig onderhoud van toestellen. Dat is een goede ontwikkeling en dat past ook bij de rol en verantwoordelijkheid van de branche zelf.

Vraag 8

Hoe is de staatssecretaris van plan opvolging te geven aan de bereidheid van mensen om rekening te houden met hun burens als ze stoken?

Antwoord 8

Veel mensen zijn zich niet bewust van het feit dat houtkachels niet duurzaam en milieuvriendelijk zijn en nadelige effecten hebben op de gezondheid en het leefmilieu. Ook zijn veel mensen zich er niet van bewust dat ze met het stoken van hout overlast veroorzaken voor hun burens. De landelijke communicatie-aanpak zal zich hier in eerste instantie op richten. Juist omdat veel mensen wel bereid zijn om rekening te houden met hun burens. Ik vind het belangrijk dat mensen de ruimte krijgen om eerst op vrijwillige basis rekening te houden met elkaar. Ik zal monitoren wat het effect van de communicatie-aanpak is. Als dit niet genoeg effect oplevert, zal ik nadenken over vervolgstappen.

Vraag 9

Wat zal het stookverbod inhouden dat gemeenten afkondigen als de weersomstandigheden slecht zijn? Wat wordt er bedoeld met de woorden "een breder stookverbod" bij code rood?

Antwoord 9

Gemeenten kunnen zelf bepalen wat een stookverbod bij ongunstige weersomstandigheden inhoudt. Een stookverbod kan gekoppeld worden aan de stookwijzer van het RIVM (bij een code rood of bij een code oranje en rood) maar kan ook gebaseerd worden op de windkracht. Het RIVM heeft geanalyseerd wanneer de meeste klachten over houtstook binnenkomen. Dit is als er hout wordt gestookt bij geen of zwakke wind (dus windkracht 0, 1 en 2). Bij meer wind, verwaait de rook beter en ervaren burens over het algemeen minder overlast. Gemeenten kunnen dus ook op basis van alleen (een gebrek aan) windkracht een stookverbod afkondigen.

Een breder stookverbod betekent dat gekeken wordt of landelijk kan worden afgesproken of vastgelegd dat bij ongunstige weersomstandigheden niet gestookt mag worden.

Vraag 10

Hoeveel gemeenten hebben een beroep gedaan op de middelen uit de Regeling Specifieke Uitkering Stimulering (SpUk-regeling) voor het verwijderen van rookkanalen? Zijn er reeds voorbeelden van gemeenten die gebruik hebben gemaakt van de mogelijkheid om een houtstookvrije zone in te stellen? Zijn de gemeenten op de hoogte van deze mogelijkheid?

⁴ Zie Umwelt Bundesamt (DE) <https://www.umweltbundesamt.de/themen/luft/emissionen-von-luftschadstoffen/quellen-der-luftschadstoffe/holzheizungen-schlecht-fuer-gesundheit-klima>

Antwoord 10

De SpUk om cofinanciering te krijgen voor het opzetten van een subsidieregeling voor het verwijderen van rookkanalen is sinds 1 april 2023 opengesteld voor alle deelnemers aan het Schone Lucht Akkoord. Op dit moment zijn er tien SpUk's toegekend op het gebied van houtstook, waarvan 5 specifiek voor het verwijderen van rookkanalen. Daarnaast zitten er ook nog enkele aanvragen in de pijplijn. Met betrekking tot de houtstookvrije zone: in de pilots houtstookarme/vrije wijken wordt een blauwdruk uitgewerkt om gemeenten te helpen om, als zij dit willen, dit onder de Omgevingswet (vanaf 1 januari 2024) ten uitvoer te brengen. Dat is nu dus nog niet het geval.

Vraag 11

Wanneer kan de Kamer de uitvoeringsagenda 2024-2030 verwachten waaraan in het memo wordt gerefereerd?

Antwoord 11

Zoals aangegeven in de voortgangsbrief Luchtkwaliteit zal de uitvoeringsagenda 2024-2030 van het Schone Lucht Akkoord vóór de zomer 2024 aan de Tweede Kamer gestuurd. Specifieker kan ik niet zijn, want ik ben afhankelijk van de oplevering van de voortgangsmeting die het RIVM momenteel uitvoert.

Vraag 12

Vooral kwetsbare groepen hebben last van luchtvervuiling als gevolg van houtstook. Is de Staatssecretaris het met deze leden eens dat het voor kwetsbare groepen (waaronder kinderen en ouderen) niet mogelijk is om massaal te verhuizen naar houtstookvrije wijken en dus dat aanvullende maatregelen nodig zijn voor deze doelgroepen?

Antwoord 12

Dat klopt. Gevoelige groepen verdienen extra aandacht. De Gezondheidsraad heeft dat ook geadviseerd⁵. Daarom is het Advies Bescherming Gevoelige Groepen uitgebracht en zijn gemeenten van het Schone Lucht Akkoord nu verplicht om beleid ter bescherming van gevoelige functies (plekken waar gevoelige groepen langdurig blijven) te maken⁶. Daar hoort bij dat gemeenten rondom deze gevoelige functies een houtstookvrije zone kunnen inrichten, zodat de plekken waar deze groepen langdurig verblijven (zoals scholen, ziekenhuizen en verpleeghuizen) geen last hebben van houtrook.

Vraag 13 (PvdA en GroenLinks)

Deelt de staatssecretaris de mening dat enkel attenderen op het stookalert mogelijk niet voldoende incentive is om de luchtkwaliteit te verbeteren?

Antwoord 13

Ja, enkel een stookalert uitgeven zonder enige toelichting is voor velen waarschijnlijk niet voldoende incentive om geen hout te stoken. Daarom zet ik in de communicatie-aanpak ook in op bewustwording van de negatieve effecten van

⁵ <https://www.gezondheidsraad.nl/documenten/adviezen/2018/01/23/gezondheidswinst-door-schonere-lucht>

⁶ <https://www.schoneluchtakkoord.nl/actueel/nieuws-schone-lucht-akkoord/hoogbloomgestelde-gebieden/advies-bescherming-hooggevoelige-groepen/>

houtstook met het advies om tijdens ongunstige weersomstandigheden niet te stoken.

**Ministerie van
Infrastructuur en
Waterstaat**

Vraag 14

Kan de staatssecretaris aangeven wanneer het instrument zich heeft bewezen? Aan de hand van welke voorwaarden is het stookalert betrouwbaar en toegankelijk genoeg? Waarom is gekozen voor de aanpak om gemeenten het stookverbod aan te laten kondigen? Is het niet veel eenduidiger en helderder als dergelijke maatregelen landelijk worden aangekondigd? Is een gemeentelijk stookverbod bij een stookalert zinvol, als er bijvoorbeeld 10 kilometer verderop wel gestookt mag worden?

Ons kenmerk
IENW/BSK-2023/293970

Antwoord 14

De stookwijzer is voldoende betrouwbaar als het instrument een jaar lang zonder gebreken heeft gefunctioneerd en er geen klachten zijn binnen gekomen over de werking ervan. Het instrument is breed bekend en toegankelijk als uit peilingen blijkt dat een meerderheid van de bevolking weet dat het instrument bestaat en weet hoe het geraadpleegd kan worden.

Het instellen van een stookverbod bij voor houtstook ongunstige weersomstandigheden is het primaat van de gemeenten. Door de invoering van de Omgevingswet krijgen gemeenten allerlei mogelijkheden om hier passend bij de lokale omstandigheden mee om te gaan. De binnenstad van Amsterdam laat zich bijvoorbeeld moeilijk vergelijken met het buitengebied van Emmen. Daarom vind ik het logisch om de aanpak van een stookverbod niet landelijk op te pakken. Een gemeentelijk stookverbod is zeker zinvol ook als er 10 kilometer verderop gestookt wordt. De overlast van houtstook waar over geklaagd wordt is vaak van directe burens. Dan helpt het als bij ongunstige weersomstandigheden niet gestookt mag worden.

Vraag 15

Het is belangrijk om te sturen op houtstookvrije zones in plaats van houtstookarme zones, aangezien bij elke vorm van houtstoken schadelijke stoffen vrijkomen. Deelt de staatssecretaris die opvatting? Op basis waarvan wordt bepaald wat een acceptabele vorm van stoken is in houtstookarme wijken? Is er bij het opzetten van de pilots oog voor waar de behoefte het grootst is? Welke gemeenten of wijken hebben het meeste baat bij deze proef?

Antwoord 15

Het klopt dat bij elke vorm van houtstook voor de gezondheid schadelijke stoffen vrijkomen. Het is aan de gemeenten om te bepalen hoe zij hiermee in hun eigen gemeente willen omgaan. Onder de Omgevingswet kunnen gemeenten in hun omgevingsplan zelf vastleggen waar zij wat houtstook betreft op willen sturen. Zij moeten daarbij uitdrukkelijk ook de gezondheidsaspecten meewegen. Gemeenten die meedoen aan de pilots doen onderzoek naar waar in de gemeente de behoefte aan regulering van houtstook het grootst is en dus welke wijken het meeste baat hebben bij regulering.

Vraag 16

Vanaf 1 januari 2022 mogen enkel nog ecodesign kachels worden verkocht. Kan de Staatssecretaris aangeven welke verbeteringen van de luchtkwaliteit verwacht kunnen worden naar aanleiding van deze nieuwe maatregel?

Antwoord 16

Als oude kachels en open haarden door een ecodesign kachel worden vervangen, zullen deze bij gelijk gebruik, minder fijnstof (PM10 en PM 2,5) en vervuilende stoffen emitteren. Wel zijn er berichten dat ecodesign kachels relatief meer ultrafijnstof uitstoten, maar dat wordt nog onderzocht. Bij gelijk gebruik zou een ecodesign kachel dus moeten leiden tot een geringere verslechtering van de luchtkwaliteit.

Vraag 17 (PvdD)

Kan de staatssecretaris meer duidelijkheid geven over de vraag wanneer de voortgangsrapportage van het RIVM wordt verwacht.

Antwoord 17

Zoals aangegeven in de voortgangsbrief Luchtkwaliteit zal de uitvoeringsagenda 2024-2030 van het Schone Lucht Akkoord vóór de zomer 2024 aan de Tweede Kamer gestuurd. Specifieker kan ik niet zijn, want ik ben afhankelijk van de oplevering van de voortgangsmeting die het RIVM momenteel uitvoert.

Vraag 18

Welke extra maatregelen neemt de staatssecretaris in de tussentijd in aanloop naar de nieuwe uitvoeringsagenda?

Antwoord 18

In aanloop naar de nieuwe uitvoeringsagenda worden aanvullende maatregelen genomen die de luchtkwaliteit schoner zullen maken. Zelf werk ik aan maatregelen ten aanzien van houtstook en zet ik mij op Europees niveau in voor een ambitieuze herziening van de Richtlijn Industriële Emissies, de Richtlijn Luchtkwaliteit en voor Euro 7. Daarmee kunnen we winst realiseren voor de luchtkwaliteit in Nederland en heel belangrijk, ook voor het deel van de luchtvervuiling dat uit het buitenland afkomstig is.

In het kader van de klimaatopgave, heeft de minister voor Klimaat en Energie afgelopen april een pakket aan maatregelen aangekondigd dat ook een gunstig effect op de luchtkwaliteit zal hebben. Daarnaast zorg ik dat in de maatwerkafspraken en in het Nationaal Programma Verduurzaming Industrie een verbetering van de luchtkwaliteit wordt meegenomen en belangrijke bronnen van luchtvervuiling worden aangepakt.

Vraag 19

Kan de staatssecretaris reflecteren op het halen van de doelen uit SLA in 2030 omdat 20% van de maatregelen nu in uitvoering zijn en 5% in voorbereiding voor uitvoering.

Antwoord 19

Zie het antwoord op vraag 2.

Vraag 20

Voor de periode 2020-2023 was 50 miljoen euro gereserveerd voor de uitvoering van het SLA. In de periode 2024-2025 is dit nog slechts 10 miljoen euro en voor de periode 2026-2030 zijn helemaal geen middelen meer voor het SLA gereserveerd. Waarom loopt het budget voor het SLA af en waarom is er vanaf 2026 helemaal geen geld meer gereserveerd voor de uitvoering van het SLA? Hoe denkt de staatssecretaris met een dergelijk aflopend budget de steeds scherper

wordende luchtkwaliteitsnormen te gaan halen? Welk signaal wil de staatssecretaris afgeven met dit aflopende budget? Kunnen deze leden dit aflopende budget zo interpreteren dat de staatssecretaris het belang van schone lucht niet inzielt? Zo nee, hoe moeten deze leden dit dan interpreteren? Hoeveel geld denkt de staatssecretaris dat er nodig is om de WHO-normen voor luchtkwaliteit uit 2021 te kunnen behalen in 2030? Waar gaat de staatssecretaris het geld hiervoor vandaan halen?

**Ministerie van
Infrastructuur en
Waterstaat**

Ons kenmerk
IENW/BSK-2023/293970

Antwoord 20

Het budget voor het Schone Lucht Akkoord (SLA) is de komende twee jaar met tien miljoen Euro per jaar kleiner dan de voorgaande jaren. Om binnen het budget te blijven, wordt de Specifieke Uitkering van het Schone Lucht Akkoord wat kleiner dan in voorgaande jaren. Met de Specifieke Uitkering krijgen partijen die deelnemen aan het Akkoord cofinanciering voor bijvoorbeeld emissie-verlagende projecten. De uitputting van de Specifieke Uitkering loopt elk jaar wat langzamer dan in de voorgaande jaren. Op basis daarvan kies ik ervoor om voor de komende twee jaren een kleiner bedrag vrij te maken (~€5 mln. in 2024 en 2025 vs. ~€7 mln. in 2023). Als er meer belangstelling is of als er meer gemeenten meedoen aan het Schone Lucht Akkoord, ga ik kijken of het nodig en mogelijk is om de Specifieke Uitkering van het Schone Lucht Akkoord op te hogen.

Het Schone Lucht Akkoord is en blijft belangrijk. Daarom heb ik er voor gekozen om het budget voor het SLA tot en met 2025 te waarborgen binnen de begroting van het ministerie van IenW. Dit heb ik gedaan met het idee dat een toekomstig kabinet naar het vervolg moet kijken.

Het is lastig om aan te geven hoeveel geld er nodig zou zijn om al in 2030 aan de WHO-advieswaarden voor luchtkwaliteit van 2021 te voldoen omdat grote delen van het klimaat- en stikstofbeleid nog uitgewerkt en uitgevoerd moet worden. Deze maatregelen hebben vaak een positief effect op de luchtkwaliteit. Omdat klimaat- en stikstofbeleid op meerdere manieren kan worden ingevuld, kan ik geen eenduidig antwoord geven op de vraag hoeveel geld nodig is om in 2030 aan de WHO-advieswaarden voor luchtkwaliteit te voldoen.

Vraag 21

Kan de staatssecretaris overzichtelijk weergeven welke aanvullende maatregelen tegen houtstook per wanneer ingaan? Als doel voor houtstook is in het SLA enkel opgenomen 'een dalende trend van emissies naar de lucht'. Gaat de staatssecretaris een specifiekere en ambitieuzer doel opnemen in het SLA? Welke impact (een concreet percentage) verwacht de staatssecretaris van alle maatregelen gezamenlijk, die zij in de voorliggende brief aankondigt, op de emissies naar de lucht? En kan de staatssecretaris in het overzicht met wanneer welke maatregel ingaat - waar deze leden hierboven om vragen - ook per maatregel aangeven hoeveel procent de emissie naar de lucht zal dalen?

Antwoord 21

Aan de aanvullende maatregelen in het kader van houtstook wordt gewerkt. De stookwijzer die door het RIVM is geactualiseerd is te raadplegen op de website van de atlas voor de leefomgeving (<https://www.atlasleefomgeving.nl/stookwijzer>).

Tot op heden zijn dit jaar aan tien gemeenten SpUk's toegekend op het gebied van houtstook; er zitten nog meer initiatieven in de pijplijn. De pilots "stookverbod bij een stookalert/code rood" en "houtstookvrije/arme wijken" lopen

tot eind dit jaar. Aan blauwdrukken voor houtstookvrije zones, houtstookvrije wijken en een stookverbod bij een code rood wordt gewerkt, inclusief aan de communicatie waarmee dergelijke beleidsveranderingen gepaard moeten gaan. Het is aan gemeenten om dergelijke veranderingen in hun beleid door te voeren en hun omgevingsvisies en -plannen daarop aan te passen. Ik verwacht dus niet dat gemeenten dat direct per 1 januari 2024 kunnen invoeren. Ik zal bijhouden hoeveel gemeenten hier aan werken en wat de knelpunten eventueel zijn. Daarnaast wordt aan een landelijke communicatie-aanpak gewerkt. Ik verwacht dat door de landelijke communicatie-aanpak meer mensen zich bewust zullen worden van de negatieve effecten van houtstook, zowel voor henzelf als voor hun omgeving. Gezien de uitkomsten van de flitspeiling dat burens genegen zijn rekening te houden met elkaar, verwacht ik dat mensen die voor de gezelligheid stoken (de grote meerderheid van de mensen die stoken) vrijwillig niet of minder gaan stoken, als de weersomstandigheden ongunstig zijn, zodat hun burens geen of minder last hebben.

Ik ga uit van een cumulatief effect van de verschillende maatregelen. De uitkomsten ga ik monitoren, zowel via de emissieregistratie als via enquêtes om te zien of de overlast die mensen ervaren ook daadwerkelijk afneemt. Als de afname van de luchtvervuiling niet voldoende is om de doelstellingen van het SLA in 2030 te halen, zal ik verdere stappen nemen.

Vraag 22

Is de staatssecretaris zich er van bewust dat houtstook fors ingrijpt in de persoonlijke levenssfeer van mensen die overlast en negatieve gezondheidseffecten ervaren van houtstook? Zo nee, waarom niet? Zo ja, is de staatssecretaris het met deze leden eens dat de vrijheid van mensen die hout stoken ophoudt daar waar de vrijheid van andere mensen wordt geschaad, bijvoorbeeld doordat zij overlast en/of gezondheidsschade ervaren? Ligt de nadruk in de voorgenomen voorlichtingscampagne op 'niet stoken'? Zo nee, waarom niet en wat gaat de staatssecretaris hieraan doen?

Antwoord 22

Ik ben me ervan bewust dat de effecten van houtstook fors ingrijpen op de persoonlijke levenssfeer van mensen die overlast en negatieve gezondheidseffecten ervaren van houtstook. Dit geldt echter ook aan de andere kant van het spectrum voor degenen die hout stoken. Het reguleren van houtstook vraagt een gebalanceerde benadering omdat het aan beide kanten van het spectrum raakt aan de persoonlijke levenssfeer van mensen. Daarom richt ik me in de landelijke communicatie-aanpak allereerst op bewustwording. Als mensen die stoken zich niet realiseren dat zij overlast kunnen veroorzaken bij de burens, kan niet verwacht worden dat zij rekening houden met die burens. Uit een analyse van het RIVM van klachten bij overlast van houtstook bleek dat veel klachten te voorkomen zijn als niet gestookt wordt bij geen of zwakke wind (dat is windkracht 0, 1 en 2). Uit de flitspeiling bleek bovendien dat mensen bereid zijn rekening te houden met elkaar. Ik ga er daarom vanuit dat bewustwording helpt bij het rekening houden met elkaar en leidt tot minder stoken bij ongunstige weersomstandigheden.

Vraag 23

Wanneer is de staatssecretaris van plan om houtstookvrije zones en wijken structureel (dus niet enkel in pilotvorm) te realiseren? Wat zijn hierbij de knelpunten en hoe gaat de staatssecretaris die oplossen?

Antwoord 23

De verantwoordelijkheid om al dan niet houtstookvrije zones en wijken te realiseren is in de Omgevingswet neergelegd bij de decentrale bevoegde gezagen. Met het ingaan van de Omgevingswet op 1 januari 2024 hebben de gemeenten ook meer mogelijkheden om houtstookvrije zones en wijken te realiseren dan nu het geval is. In de pilots ontwikkelen we blauwdrukken voor gemeenten die aan de slag willen met een houtstookvrije zone of houtstookvrije wijken, zodat zij relatief eenvoudig een houtstookvrije zone of wijk kunnen realiseren. Lokale keuzes zullen bepalen of gemeenten dit gaan doen. Op dit moment kijken we in de pilots wat eventuele knelpunten zijn en hoe we die kunnen oplossen.

Vraag 24

De staatssecretaris heeft het dit jaar mogelijk heeft gemaakt voor gemeenten om cofinanciering te krijgen voor een subsidieregeling om rookkanalen te verwijderen. Hoeveel gemeenten hebben hiervan gebruikgemaakt? En hoe gaat de staatssecretaris gemeenten stimuleren om gebruik te maken van deze regeling?

Antwoord 24

Zoals bij vraag 10 aangegeven is de SpUk om cofinanciering te krijgen voor het opzetten van een subsidieregeling voor het verwijderen van rookkanalen sinds 1 april 2023 opengesteld voor alle deelnemers aan het Schone Lucht Akkoord. Op dit moment zijn er tien SpUk's toegekend op het gebied van houtstook, waarvan 5 specifiek voor het verwijderen van rookkanalen. Daarnaast zitten er ook nog enkele aanvragen in de pijplijn.

Om gemeenten te stimuleren gebruik te maken van deze regeling is een bijeenkomst georganiseerd voor gemeenten waarin specifiek werd toegelicht hoe aanspraak gemaakt kan worden op de SpUk's voor houtstook. Daarnaast is in de pilots en de themagroep houtstook toegelicht welke SpUk's er zijn en hoe daar gebruik van kan worden gemaakt. Alle gemeenten die deelnemen aan het SLA kunnen dus met de SpUk's bekend zijn.

Vraag 25

Er komt een eenduidig instrument komt op basis waarvan gemeenten bij ongunstige weersomstandigheden (code rood) een houtstookverbod kunnen afkondigen. Waarom is er niet gekozen voor een stookverbod bij code rood én oranje. Dit eenduidige instrument kan per 1 oktober 2023 door iedereen gebruikt worden. Betekent dit dat gemeenten vanaf 1 oktober 2023 kunnen handhaven op basis van dit instrument? Zo nee, hoe zit dit dan? Gaat de staatssecretaris bij alle gemeenten onder de aandacht brengen dat op basis van het eenduidige instrument een stookverbod kan worden afgekondigd? Kan de staatssecretaris dan gelijk een inventarisatie doen welke gemeenten van plan zijn daadwerkelijk aan de slag te gaan met een stookverbod? En is de staatssecretaris van plan gemeenten te stimuleren om daadwerkelijk een houtstookverbod in te stellen en hen hierbij de tools te geven die zij nodig hebben?

Antwoord 25

Het instellen van een stookverbod, bijvoorbeeld bij ongunstige weersomstandigheden, is het primaat van de gemeenten. Het is dan ook aan de gemeenten om te bepalen of zij een stookverbod willen instellen bij code oranje en code rood, alleen bij code rood, een geheel stookverbod of bij een bepaalde windkracht.

Gemeenten die op basis van de stookwijzer een stookverbod instellen of hebben ingesteld bij code oranje en rood of code rood, kunnen dat gaan handhaven op basis van de huidige stookwijzer.

**Ministerie van
Infrastructuur en
Waterstaat**

Ons kenmerk
IENW/BSK-2023/293970

Het huidige instrument zal ik nogmaals bij alle gemeenten onder de aandacht brengen. Ik wil dit koppelen aan de uitkomsten van de pilot "stookverbod bij een stookalert of code rood van de stookwijzer". Deze pilot ontwikkelt een blauwdruk hoe een dergelijk stookverbod lokaal ingesteld kan worden en loopt eind dit jaar af. Dan zullen de tools die gemeenten nodig hebben ook gereed zijn en kunnen we hiermee een slag maken. Ik kan bij de monitoring en evaluatie van de maatregelen een inventarisatie doen welke gemeenten al aan de slag zijn met een stookverbod en welke dat nog willen gaan doen.

Vraag 26

Kan de staatssecretaris toelichten wat er nodig is om het RIVM-instrument als voldoende betrouwbaar, breed bekend en toegankelijk te beschouwen? En op welke termijn verwacht zij dat een landelijk houtstookverbod kan worden afgekondigd bij ongunstige weersomstandigheden? Hoe gaat de staatssecretaris zich ervoor inzetten dat hiermee vaart wordt gemaakt?

Antwoord 26

De stookwijzer is voldoende betrouwbaar als het instrument een jaar lang zonder gebreken heeft gefunctioneerd en er geen klachten zijn binnengekomen over de werking ervan. Het instrument is breed bekend en toegankelijk als uit peilingen blijkt dat een meerderheid van de bevolking weet dat het instrument bestaat en weet hoe het geraadpleegd kan worden.

Aan een landelijk stookverbod bij ongunstige weersomstandigheden denk ik op dit moment nog niet. Zoals gezegd ligt het primaat voor een eventueel stookverbod onder de omgevingswet bij de gemeenten. Daarnaast is het belangrijk dat de stookwijzer zich als instrument eerst heeft bewezen in de zin van voldoende betrouwbaar, breed bekend en toegankelijk. Bovendien probeer ik de balans te vinden tussen hen die (al dan niet uit noodzaak) hout stoken en degenen die daar overlast en gezondheidseffecten van ondervinden. Ik wil nu eerst kijken of mensen op vrijwillige basis bereid zijn bij ongunstige weersomstandigheden minder te stoken. Daarvoor ben ik een landelijke communicatie-aanpak aan het voorbereiden. Ik zal via peilingen laten nagaan wat het effect van de aanpak is op het stookgedrag van mensen.

Vraag 27

Wanneer denkt de staatssecretaris eindelijk normen te hebben vastgesteld waaraan gemeenten overlast door houtstook kunnen toetsen? En waarom is er niet voor gekozen om houtstook op termijn helemaal uit te faseren?

Antwoord 27

Er is onderzoek gedaan om te bezien hoe overlast van houtstook door middel van instrumenten getoetst kan worden. Tot op heden is het niet gelukt om met instrumenten te komen die eenduidig en kosteneffectief kunnen vaststellen welke bron van houtstook welke overlast veroorzaakt. Zolang we geen instrumentarium hebben om overlast aan te toetsen kunnen we ook geen concrete norm opstellen. De zoektocht naar goede instrumenten gaat overigens door.

Zoals ik al eerder heb aangegeven is uitfaseren op dit moment niet aan de orde. Ik wil een goede balans vinden tussen het voorkomen van overlast en het beschermen van kwetsbare, hoog-gevoelige groepen enerzijds en begrip voor stoken anderzijds. Daarnaast ga ik monitoren welk effect de maatregelen die nu genomen worden hebben op de luchtkwaliteit. Als de luchtkwaliteit niet voldoende verbetert, zal ik verdere stappen nemen.

**Ministerie van
Infrastructuur en
Waterstaat**

Ons kenmerk
IENW/BSK-2023/293970

Vraag 28

Zijn er concrete aantallen van mensen die gezondheidsklachten ervaren die direct te herleiden zijn aan houtstook?

Antwoord 28

Concrete aantallen van mensen met gezondheidsklachten die direct te herleiden zijn tot houtstook zijn niet bekend. Wel is in de flitspeiling van IenO, die op 28 juni 2023 naar de Tweede Kamer is gestuurd, duidelijk geworden dat een kwart van de Nederlanders regelmatig tot vaak overlast door houtstook ervaart. Daarnaast is op 30 maart 2022 een wetenschappelijk onderzoek van RIVM, TNO, GGD Amsterdam en de Universiteit Utrecht naar de Tweede Kamer gestuurd waarin is bevestigd dat houtrook leidt tot gezondheidsklachten⁷. Het inademen van rook kan vooral leiden tot kortademigheid in rust en extra medicijngebruik. Het is in deze studie niet onderzocht wat de concrete aantallen zijn. Wel is uit cijfers van het Longfonds bekend dat meer dan 1,2 miljoen mensen in Nederland een chronische longziekte hebben. In ieder geval valt deze groep mensen onder degenen die gezondheidsklachten (kunnen) ervaren van houtstook.

Over gezondheidseffecten van luchtverontreiniging in het algemeen is het volgende bekend. De gezondheidseffecten kunnen worden opgedeeld in lange termijn effecten en acute effecten. Bij effecten van lange termijn blootstelling wordt vaak gekeken naar levensduurverlies. Voor het Schone Lucht Akkoord is levensduurverlies door luchtverontreiniging berekend. Daarbij gaat het RIVM uit van de blootstelling aan de jaargemiddelde concentratie van een combinatie van twee stoffen: fijnstof (PM10) en stikstofdioxide (NO₂). Het RIVM heeft berekend dat de gemiddelde Nederlander in 2016 gemiddeld 8 maanden korter leeft door blootstelling aan luchtverontreiniging (Ruyssenaars et al., 2021). De berekende bijdrage van de sector consumenten (waarvan houtstook een belangrijk onderdeel uitmaakt) bedraagt 1/7 deel van het totale levensduurverlies in 2016.

Vraag 29

Uit de flitspeiling is naar voren gekomen dat een kwart van de Nederlanders overlast door houtstook ervaart. Wat is de gehanteerde definitie van overlast? Uit de peiling blijkt dat er veel gewonnen kan worden vanuit goede buurrelaties die elkaar attenderen op gebruik. Zit er iets in het pakket aan maatregelen, activiteiten en pilots waarover geschreven is wat deze cohesie tussen burens stimuleert en aanspoort?

Antwoord 29

In de flitspeiling werd door mensen die overlast ervaren door het stoken van hout in de omgeving over de overlast het volgende aangegeven: 79% had stankoverlast, de helft gaf aan de deuren en ramen te moeten sluiten om de rookgeur buiten te houden, één op de vijf gaf aan een lichte irritatie van de keel te

⁷ RIVM, TNO, Universiteit Utrecht (IRAS) en GGD Amsterdam, [Samenwerking Houtrookonderzoek | RIVM](#), 2022

ervaren, één op de 10 kreeg hoofdpijn en 7% kreeg ademnood. Deze laatste cijfers waren lager voor degenen die zelf hout stoken (8%, 1% en 1%).

**Ministerie van
Infrastructuur en
Waterstaat**

Uit de peiling blijkt dat veel mensen zich niet bewust zijn van het feit dat houtkachels niet duurzaam en niet milieuvriendelijk zijn en nadelige effecten hebben op de gezondheid en het leefmilieu. Ook zijn veel mensen zich er niet van bewust dat ze met het stoken hout overlast veroorzaken voor hun burens. De landelijke communicatie-aanpak zal zich hier in eerste instantie op richten. Juist omdat veel mensen wel bereid zijn om rekening te houden met hun burens. Ik vind het belangrijk dat mensen de ruimte krijgen om eerst op vrijwillige basis rekening te houden met elkaar en ik verwacht dat zij dat ook zullen doen.

Ons kenmerk
IENW/BSK-2023/293970

Hoogachtend,

DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT,

drs. V.L.W.A. Heijnen